

Odlewnictwo – kierunek rozwój

Rozmowa z Prezesem OIG Andrzejem Rybą

- **Jakie zadania czekają w nadchodzącej kadencji niedawno wybrany zarząd Odlewniczej Izby Gospodarczej?**

Już od dłuższego czasu przemysł odlewniczy ma problem z doбором fachowców, zarówno tych z zawodowym, jak i wyższym wykształ-

ceniem. System szkolnictwa został tak zreformowany, iż obecnie nie mamy absolwentów szkół zawodowych ani techników o specjalności odlewnik. Jest to również wynik wieloletniego odchodzenia od rozwoju branż przemysłu ciężkiego. Sami staramy się odtworzyć szkolnictwo zawodowe. Niektóre większe odlewnie samodzielnie wystąpiły z inicjatywą i wspólnie z kuratoriami oświaty otworzyły szkoły zawodowe. I mimo, że posiadamy w naszym kraju Wydział Odlewnictwa na Akademii Górniczo - Hutniczej, brakuje również tej najbardziej wykwalifikowanej kadry, gdyż absolwenci tego wydziału otrzymują

propozycje z odlewni europejskich i bardzo często z nich korzystają. Decydują o tym przede wszystkim pieniądze, ale też to, że polscy odlewnicy mają opinię bardzo dobrych fachowców i mają „dusze” artystów, co w tym zawodzie jest niezbędne. Braki kadrowe mogą być przyczyną zahamowania wzrostu produkcji oraz rozwoju branży. Zapotrzebowanie na odlewy jest bardzo duże, moglibyśmy zwiększyć produkcję, gdyby nie fakt braku wykwalifikowanych pracowników.

Kolejny problem, z którym musimy się zmierzyć, to brak surowca. Mam tu na myśli podstawowy surowiec, jakim dla odlewnictwa jest złom. Podstawowy problem polega na tym, że złom wg przepisów państwowych jest odpadem, a dla naszego przemysłu – surowcem (taka sytuacja praktycznie uniemożliwia import tego surowca) W celu właściwej gospodarki złomem konieczne są regulacje prawne, które ochronią nas przed eks-

portem tego surowca albo zapewnią dopływ z importu. Sfera zaopatrzenia materiałowego polskiego przemysłu odlewniczego jest mocno nieuporządkowana, dlatego OIG również w tej dziedzinie podejmuje działania zmierzające do stworzenia stabilnego rynku surowcowego.

- **Panie Prezesie, przemysł odlewniczy to głównie małe i średnie przedsiębiorstwa, co na pewno nie jest mocną stroną w konfrontacji z koncernami zagranicznymi?**

No tak, konsolidacja to kolejny problem. W Polsce jest już sporo odlewni z kapitałem zagranicznym, które realizują cele swoich koncernów czy holdingów. Żeby utrzymać się na rynku i konkurować z zagranicznymi podmiotami, musimy bardzo intensywnie inwestować i ściśle współpracować ze sobą w ramach branży odlewniczej. W okresie dużego popytu nie wchodzimy sobie w drogę. Zresztą taka konkurencja występuje w odlewniach wielkoseryjnych. Mniejsi muszą szukać produkcji niszowej.

Mówiąc o współpracy w przemyśle odlewniczym i o jego mocnej pozycji, warto powiedzieć, iż przemysł odlewniczy sprywatyzował się sam – bez pomocy państwa, i sam się konsoliduje. W wyniku tego mamy już trzy polskie grupy kapitałowe, w których grupa osób fizycznych i prawnych jest w posiadaniu kilku odlewni, i zaczynają koordynować swoje działania w celu obniżenia kosztów, polepszenia kooperacji, współpracy, no i oczywiście konkurencyjności.

Zresztą małe i średnie firmy również mogą się zrzeszać – formalnie lub nie – tworząc tzw. klastry. Klastry to związki firm, które konkurując ze sobą chcą jednocześnie realizować wspólne cele. Tę formę współpracy, popularną w Europie Zachodniej, szybko wykorzystaly nasze niektóre odlewnie. W trzech wschodnich województwach: świętokrzyskim, lubelskim i podkarpackim powstał pierwszy w Polsce odlewniczy klaster pod nazwą KOM-CAST. Inicjatorami jego powstania były Odlewnie Polskie SA ze Starachowic, a zrzeszone w nim firmy mają jeden cel – szybki i efektywny rozwój.

Polski przemysł odlewniczy powinien realizować perspektywiczne plany modernizacyjne, które w przyszłych latach dawałyby szansę rozwoju tej branży.

- **Wspomniał Pan o inwestycjach. Żeby inwestować trzeba przede wszystkim wiedzieć, w jakim kierunku te inwestycje powinny być realizowane. Skąd czerpicie wiedzę w co i jak inwestować?**

Od zeszłego roku w ramach konsorcjum, które tworzą: Instytut Odlewnictwa, Odlewnicza Izba Gospodarcza, Stowarzyszenie Techniczne Odlewników Polskich oraz Wydział Odlewnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej, realizowany jest projekt o nazwie:

Foresight Technologiczny Odlewnictwa Polskiego.

Zakres „Foresightu” obejmuje:

- **określenie wizji rozwoju polskiego odlewnictwa do roku 2020,**
- **określenie priorytetowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych w zakresie technologii odlewniczych,**
- **uzyskanie konsensusu z głównymi interesariuszami, który w perspektywie wieloletniej wpłynie na rozwój polskiego odlewnictwa zapewniający spełnienie oczekiwań odbiorców i konkurencyjność na rynku globalnym i absorpcji odlewów przez polską gospodarkę oraz efektywny eksport,**
- **kształtowanie polityki naukowej i innowacyjnej w odlewnictwie opartej na wiedzy,**
- **zbliżenie polskiego odlewnictwa do poziomu czołowych państw UE (Niemcy, Francja, Wlk. Brytania, Włochy, Hiszpania),**
- **stworzenie języka debaty społecznej oraz kultury budowania**

myślenia o przyszłości, prowadzonych dla wspólnych działań dla rozwoju polskiego odlewnictwa jako jednego z głównych ogniw polskiego przemysłu i gospodarki.

Realizacja projektu "Foresight technologiczny odlewnictwa polskiego" powinna doprowadzić do uzyskania wielu korzyści, w tym:

- **określenie dróg rozwoju badań i techniki dla branży odlewniczej w sposób jasny i społecznie akceptowalny,**
- **określenie priorytetów technologicznych w odniesieniu do Polski i UE,**
- **rozwijanie na szczeblu krajowym, a głównie w 6-ciu regionach o najwyższym potencjale produkcji odlewniczej, spójnej polityki innowacyjnej z wykorzystaniem wiedzy jako elementu niezbędnego rozwoju gospodarczego.**

Celem projektu jest identyfikacja kluczowych technologii odlewnictwa, uwzględniających kierunki jego rozwoju, gwarantujących zarówno konkurencyjność polskich przedsiębiorstw odlewniczych w skali europejskiej i globalnej, jak również potrzeby eliminacji negatywnego wpływu odlewnictwa na środowisko oraz konieczność wykorzystania pełnego recyklingu produktów i materiałów stosowanych do ich wytwarzania. Wspomnieć tutaj również należy, że wiele działań wynikających z Foresightu realizowanych będzie w ramach istniejącego od kilku lat Centrum Polskiego Odlewnictwa, w skład którego wchodzi: Instytut Odlewnictwa, Odlewnicza Izba Gospodarcza oraz Stowarzyszenie Techniczne Odlewników Polskich. Podkreślić należy, że merytoryczną wartość projektu Foresight Technologiczny Odlewnictwa Polskiego gwarantuje fakt, że w jego opracowaniu bierze udział kilkudziesięciu ekspertów, naukowców i praktyków, a kolejne etapy opracowania są poddane pod publiczną dyskusję, w której obok opracowujących, biorą udział przedstawiciele polskich odlewni.

- **Czym jeszcze oprócz Foresightu zajmuje się Centrum Polskiego Odlewnictwa?**

Instytut Odlewnictwa, Odlewnicza Izba Gospodarcza oraz Stowarzyszenie Techniczne Odlewników Polskich, mają swoje siedziby pod jednym adresem - Kraków, ul. Zakopiańska 73, co znacznie ułatwia nam kontakt. W ramach naszej współpracy realizowane są zadania związane z integracją środowiska odlewniczego, szkoleniami zawodowymi, badaniami naukowymi oraz pozostałymi kwestiami istotnymi dla przemysłu odlewniczego. Intensywnie współpracujemy również z Europejskim Zrzeszeniem Odlewni (CAEF). Pracujemy w grupach roboczych, jak również w komisjach CAEF-u, uczestniczymy w programach europejskich wspólnie realizowanych z Niemcami, Belgami, Holendrami, Hiszpanami i Włochami. Zrealizowaliśmy program Leonardo Da Vinci, który dotyczył perspektyw zatrudnienia kadry średniej i wyższej w odlewnictwie europejskim, jak również przeprowadzenia analizy potrzeb zatrudnienia inżynierów odlewników ekonomistów w europejskim przemyśle odlewniczym. Obecnie uczestniczymy w programie – pod kierownictwem Hiszpanii – DIOFUR, polegającym na badaniach toksyczności i wydzielania dioksyn przy produkcji stopów metali w piecach łukowych. Dotychczasowe wyniki badań wykazują, że przy produkcji w piecach łukowych dioksyny praktycznie nie są wydzielane i w tym zakresie odlewnictwo nie jest szkodliwe.

Współpracujemy również ze Światową Organizacją Odlewników (WFO) oraz narodowymi organizacjami odlewniczymi. STOP jest wydawcą Przeglądu Odlewnictwa, które jest jedynym branżowym czasopiśmie naukowo-technicznym odlewnictwa.

Na bieżąco konsultujemy się z Wydziałem Odlewnictwa AGH oraz innymi uczelniami i instytucjami branżowymi.

- **Kontynuując wątek działań OIG - zbliża się kolejna edycja targów „Metal” w Kielcach...**

Tak, Targi „METAL”, których współorganizatorem jest OIG, odbędą się w dniach 26 -28 września br. już po raz XIII. Przez tę imprezę postawiliśmy na promocję branży. Są to targi dla przemysłu odlewniczego, w których uczestniczą producenci z wielu krajów świata. Wszystko, co jest potrzebne w odlewnictwie i związane jest z tą branżą, jest na tych targach. Z roku na rok zwiększa się liczba wystawców.

Jako Centrum Polskiego Odlewnictwa wykorzystujemy targi do przedstawienia analizy stanu polskiego odlewnictwa przygotowanej przez Instytutu Odlewnictwa. Analiza ta obejmuje produkcję odlewów w poszczególnych gatunkach, materiałach, zużycie podstawowych materiałów i nośników jak złom, koks i energia, ukazuje koszty jednostkowe w porównaniu do innych państw. Dzięki tym informacjom zarządy spółek mogą przeanalizować dane i określić swoją pozycję w branży (określić słabe i mocne strony).

Nie zapominamy również o konkurencji, którą zapraszamy na targi m.in. po to, aby mieć o niej bieżące informacje. Oczywiście zdajemy sobie sprawę, iż konkurencja nie odkryje przed nami wszystkich kart, ale z drugiej strony część „talii” muszą pokazać. Podczas konferencji tematycznych prezentowaliśmy już na poprzednich targach odlewnictwo rumuńskie, bułgarskie, rosyjskie, ukraińskie, tureckie i inne. Staramy się, aby konferencje tematyczne były dodatkiem do targów, których podstawowym celem jest stworzenie warunków do nawiązywania kontaktów bezpośrednich pomiędzy dostawcami technologii, surowców i maszyn a ich odbiorcami. Z doświadczenia wiemy, iż tego rodzaju kontakty przynoszą obustronne korzyści.

- **Dla wielu przeciętnych obywateli przemysł ciężki – odlewniczy – odbierany jest jako ten przysłowiowy trucieliel środowiska. Jak odlewnictwo radzi sobie z ochroną środowiska?**

W naszym społeczeństwie w dalszym ciągu obowiązują stereotypy. Pewne branże uważane są za uciążliwe i szkodliwe. Zapominamy o tym, że w ciągu ostatnich dwóch - trzech dekad bardzo wiele się zmieniło – spójrzmy dla przykładu na motoryzację (nowoczesna technologia przyjazna środowisku). To samo można odnieść do przemysłu odlewniczego, gdyż obowiązują nas europejskie przepisy dotyczące ochrony środowiska, a więc duże odlewnie (produkujące na dobę ponad 20 ton ciekłego metalu) muszą posiadać tzw. zintegrowane pozwolenia na eksploatację takich instalacji. Wymuszają one na zakładach ograniczenie emisji gazów, ścieków, hałasu tak, aby zmieścić się w normach zawartych w zintegrowanym pozwoleniu.

Ważną rzeczą w działaniach ekologicznych jest również budowanie świadomości wśród pracowników, którzy muszą sobie zdawać sprawę, że ich działania mają bezpośredni wpływ na poprawę ochrony środowiska naturalnego i ich indywidualnych warunków pracy. Wszyscy wiemy, że działania w tym kierunku są wprawdzie kosztowne, lecz konieczne, i w globalnym rachunku opłacalne.

Dziękuję za rozmowę i życzę zarządowi OIG wytrwałości w realizacji postawionych przed sobą celów.

Rozmawiał Mariusz Marchwiak

